

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
VLADA

SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
TUZLANSKOG KANTONA ZA PERIOD 2021-2023. GODINE

Tuzla, maj 2020. godine

SADRŽAJ

U V O D	3
1 SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE	4
1.1. Ekonomski rast	4
1.2. Industrijska proizvodnja i robna razmjena	7
1.3. Tržište rada.....	10
1.4. Rizici ostvarenja makroekonomskih projekcija.....	11
2 SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA	12
3 POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA.....	12
3.1. Projekcije prihoda za općine i vanbudžetske fondove.....	14
4 PRIHODI I PRIMICI BUDŽETA TUZLANSKOG KANTONA	16
4.1. Prihodi i primici (budžetska sredstva)	17
4.2. Namjenska sredstva, grantovi, donacije, vlastiti prihodi i primici po osnovu namjenskih sredstava.....	18
5 RIZICI PO PROJEKCIJE PRIHODA	18
6 PREDVIĐENE PROMJENE JAVNOG DUGA I STRATEGIJA UPRAVLJANJA JAVNIM DUGOM	19
6.1. Obaveze kantona	19
6.2. Projekcije duga TK nastalog po osnovu zaduživanja za 2021. – 2023. godinu	20
7 STRATEŠKI CILJEVI VLADE TUZLANSKOG KANTONA.....	21

U V O D

Na osnovu člana 17. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19), pripremljen je dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2021-2023. godina, što ima za cilj projekciju prihoda i gornju granicu rashoda za pripremu budžeta za naredni trogodišnji period.

Potrebno je napomenuti da je prijedlog smjernica Ministarstvo finansija dužno, dostaviti Vladi Kantona do 15. maja tekuće godine, a Vlada donosi iste do 31. maja tekuće godine. Obzirom da su od strane Federalnog ministarstva finansija projekcije indirektnih i direktnih poreza za Tuzlanski kanton i općine kantona proslijeđene 06.05.2020. godine, a u Ministarstvu finansija zaprimljene 12.05.2020. godine, nije bilo moguće ispoštovati navedeni zakonski rok za izradu i predlaganje Smjernica Vladi Kantona.

Kako su u toku paralelni procesi na izradi Dokumenta okvirnog budžeta Tuzlanskog kantona za period 2021–2023. godina pri izradi Smjernica korištene su srednjoročne projekcije i godišnje procjene prihoda i rashoda, te su moguća određena odstupanja projekcija u odnosu na ovaj dokument.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2021.-2023. godina definišu početna budžetska ograničenja za sve korisnike budžeta. Još jedan bitan cilj smjernica je da osigura realan, sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranja rashoda, čime se postiže funkcionalna povezanost provođenja sveukupnih aktivnosti u koncipiranju uravnoteženog okvira prihoda i rashoda, za sve nivoe vlasti Federacije Bosne i Hercegovine, uključujući Budžet Federacije, kantona, gradova, općina i vanbudžetskih fondova shodno odredbama Zakona o budžetima, koje je svakako neophodno posmatrati u najširem kontekstu, odnosno u kontekstu ukupnog fiskalnog kapaciteta.

Ovaj dokument ima za cilj da poboljša koordinaciju između Vlade Tuzlanskog kantona, općina i vanbudžetskih fondova u postupcima pripremnih aktivnosti na izradi budžeta za 2021. godinu, kao i da osigura sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranih rashoda koji pokriva sve nivoe vlasti Tuzlanskog kantona, uključujući Budžet Kantona, Budžete općina i Finansijske planove vanbudžetskih fondova.

Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona predlaže Vladi Kantona, da se usvoji ovaj dokument kao prvi korak u procesu pripreme Budžeta za 2021. godinu i da se istim potvrde predložena ograničenja budžetske potrošnje za 2021. godinu.

Smjernice sadrže: ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske pokazatelje, procjene prihoda budžeta i predviđene promjene javnog duga.

Dokumentacionu osnovu za izradu Smjernica ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2021-2023. godinu predstavljaju:

- Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za kantone i općine kantona za 2020. godinu i projekcije za period 2021-2023. godina (dostavljene od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo),
- Izvršenje Budžeta Tuzlanskog kantona za 2019. godinu,
- Dokument Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine, Program ekonomskih reformi za 2020-2022. godine (januar 2020. godina), Makroekonomske projekcije 2020-2023. godine (april 2020.godine)

- Bilten Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje – OMA Bilten (mart/april 2020 godine),
- Privredna kretanja Tuzlanskog kantona, Kantonalna privredna komora Tuzla, (mart 2020. godine).

1 SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Jedan od osnovnih preduslova održivog ekonomskog rasta te povećanja zaposlenosti jeste makroekonomska stabilnost. Makroekonomska stabilnost ostvarit će se efikasnim upravljanjem javnim financijama kroz daljnje unaprjeđenje procesa upravljanja državnim budžetom, fiskalnu konsolidaciju i efikasno upravljanje javnim dugom, jačanje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola i unutašnje revizije te razvojem makroekonomske statistike. Ovakva nastojanja Ministarstva finansija moraju imati potporu svih budžetskih korisnika i drugih koji koriste sredstva budžeta Tuzlanskog kantona, a iskazana kroz Smjernice i ciljeve fiskalne politike za 2021-2023. godinu i Dokument okvirnog Budžeta TK za period 2021-2023. godina.

U ovome poglavlju riječ je o najnovijim makroekonomskim kretanjima u BiH, Federaciji BiH i Tuzlanskom kantonu, s fokusom na 2019. godinu, kao i o projiciranom makroekonomskom okviru za naredni srednjoročni period. Korišteni historijski podaci, koji su ujedno bili i osnov za izradu makroekonomskih procjena i projekcija, prikupljeni su od svih relevantnih statističkih institucija u zemlji, kao i ostalih relevantnih domaćih i međunarodnih institucija.

1.1. Ekonomski rast

Bosna i Hercegovina je, prema prvim procjenama, u 2019. godini ostvarila rast od 2,6% u odnosu na 2018. godinu, potaknut jačanjem domaće tražnje i povoljnim kretanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju. Glavno uporište ostvarenog ekonomskog rasta tokom ovog perioda predstavljala je domaća tražnja kroz povećanje finalne potrošnje i u manjoj mjeri investicija. Povećanje privatne potrošnje prilično jasno zbog povećanja broja zaposlenih i penzionera, kao i njihovih primanja u realnom smislu, te novčanih priliva iz inostranstva koji su doveli i do povećanja raspoloživog dohotka građana. S druge strane, prilikom interpretacije doprinosa od strane investicija potrebna je doza opreznosti obzirom da ova komponenta uključuje i zalihe. Vanjski sektor odnosno neto izvoz usljed pada izvoza i povećanja uvoza je imao negativan utjecaj na kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda.

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine izradila je makroekonomske pokazatelje na nivou Bosne i Hercegovine, koji se daju u slijedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 1. Makroekonomski pokazatelji za period 2018-2023

Indikator	Zvanični podaci		Projekcije			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nominalni BDP u mil. KM	34,023	35,365	34,846	36,340	38,077	39,826
Nominalni rast u %	5,2	3,9	-1,5	4,3	4,8	4,6
BDP deflator (prethodna godina = 100)	101,91	100,7	100,9	101,4	101,7	101,4
Realni BDP u mil. KM (prethodna godina = 100)	33,399	35,116	34,551	35,826	37,449	39,286
Realni rast u %	3,3	3,2	-2,3	2,8	3,1	3,2
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	1,4	0,6	0,2	1,2	1,3	1,4
Potrošnja u mil. KM	32,048	32,931	32,736	33,670	34,830	36,055
Realni rast u %	2,0	1,8	-1,0	1,4	1,7	1,7
Vladina potrošnja u mil. KM	6,611	6,776	6,959	7,098	7,325	7,545
Realni rast u %	0,9	1,0	1,9	0,5	0,7	0,5
Privatna potrošnja u mil. KM	25,437	26,155	25,777	26,572	27,505	28,510
Realni rast u %	2,3	2,0	-1,7	1,7	1,9	2,1
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil. KM	6,310	6,857	6,215	6,735	7,397	8,077
Realni rast u %	9,2	8,3	-10,5	7,1	8,1	7,7
Vladine investicije u mil. KM	859	954	920	1,042	1,176	1,307
Realni rast u %	15,4	9,4	-5,0	11,6	10,0	8,5
Privatne investicije u mil. KM	5,451	5,903	5,295	5,692	6,222	6,769
Realni rast u %	8,3	8,1	-11,4	6,3	7,8	7,5
Uvoz u mil. KM	19,097	19,955	18,549	19,478	20,828	22,520
Nominalni rast u %	6,7	4,5	-7,0	5,0	6,9	8,1
Realni rast u %	3,7	2,5	-6,1	3,2	4,5	5,1
Izvoz u mil. KM	14,087	14,850	13,821	14,726	15,976	17,471
Nominalni rast u %	10,0	5,4	-6,9	6,5	8,5	9,4
Realni rast u %	6,1	3,4	-6,4	4,3	5,8	6,7
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	16,9	18,4	16,8	17,7	18,4	18,8
Bilans tekućeg računa u mil. KM	-1,236	-1,022	-975	-990	-1,084	-1,320
Rast u %	-9,1	-17,4	-4,5	1,5	9,4	21,8
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-3,6	-2,9	-2,8	-2,7	-2,8	-3,3

IZVOR: DEP – april 2020. godine

Početak 2020. godine karakteriše dodatno usložnjavanje međunarodnih ekonomskih prilika i pojava virusa Covid-2019 što će imati veoma negativne implikacije na privredna kretanja u svijetu, regionu i u konačnici u samoj Bosni i Hercegovini. Intezitet i dužina trajanja novonastalih okolnosti u suštini će odrediti kretanje ekonomskog rasta kako kratkoročno tako i u srednjem roku. Prije same analize ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, vrijedi istaći da u vrijeme pripreme ovog izvještaja sve međunarodne referentne institucije (MMF, Svjetska banka, EC) na sedmičnoj bazi vrše revizije projekcije ekonomskih kretanja za 2020. godinu što predstavlja dodatni hendikep u pripremi ovog izvještaja. Najaktuelniji referentni dokument Svjetske Banke "Fighting COVID-19, Europe and Central Asia Economic Update (Spring)" predviđa drastičan pad BDP-a na širem evropskoj i evro-azijskom području u intervalu od -2,8% i -4,4% u 2020. godini u zavisnosti o dužini trajanja i intezitetu širenja pandemije Covid-19. Što se tiče regiona Zapadnog balkana, pa i same Bosne i Hercegovine procjenjuje se pad ekonomskog rasta od -1,9% do -3,2% u slučaju prelijevanja krize u drugu polovinu 2020. godine. Unatoč neizvjesnosti o dužini trajanja i kvantifikaciji posljedica pandemije Covid-19 na svjetsku privredu nema nikakve sumnje da će ekonomske posljedice biti izrazito negativno. Tako je već sada sasvim izvjesno da će širenje ovog virusa prevashodno dovesti do usporavanja svjetske trgovine, a posljedično i ostalih komponenti ekonomskog rasta kao što su investicije i privatna potrošnja. Ovakva kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju vrlo vjerovatno će dovesti do dodatnog slabljenja kako izvozne, tako i domaće tražnje u prvoj polovini 2020. godine. Imajući u vidu sve navedene okolnosti i određene kratkoročne pokazatelje o ekonomskim kretanjima, DEP-a je drastično revidirao svoju projekciju rasta ukupnog izvoza u 2020. godini na -6,4% u odnosu na prethodnu godinu, koja je uslovljena stabilizacijom ekonomskih prilika u glavnim trgovinskim partnerima u drugoj polovini tekuće godine. Trenutno raspoloživi podaci o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni za prvi kvartal 2020. godine već ukazuje na drastično slabljenje iste u odnosu na prethodnu godinu. Naime u prvom kvartalu 2020. godine izvoz roba iz Bosne i Hercegovine smanjen je za 5,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog izvoza samo u martu mjesecu 2020. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio oko 15%. Ključno uporište za kretanje makroekonomskih parametara u Bosni i Hercegovini u periodu 2021.-2023. godina predstavlja poboljšanje eksternog okruženja. Međutim, kao što je ranije navedeno međunarodne finansijske institucije još uvijek nisu zvanično publikovale bilo koji dokument koji bi kvantifikovao dužinu trajanja Covid-2019 i ekonomska kretanja za period 2021-2023 godine. S tim u vezi, projekcije DEP-a za ovaj srednjoročni vremenski period zasnovane su na pretpostavci da je epidemija virusa kratkotrajna pojava, odnosno da će biti prevaziđena u drugoj polovini 2020. godine. Prema tome, preduslov realizacije navedenih projekcija predstavlja prevazilaženje novonastalih okolnosti u kratkom roku, poboljšanje međunarodnog ekonomskog okruženja kao i implementacije strukturnih reformi u zemlji kako bi se ojačao doprinos internih dinamika u ekonomskom rastu u Bosni i Hercegovini. Pod pretpostavkom materijalizacije navedenih okolnosti prema projekcijama DEP-a u priodu 2021.-2023. godina u Bosni i Hercegovini se očekuje nastavak trenda ekonomskog rasta od oko 3% na godišnjem nivou (2021: 2,8%, 2022: 3,1% i 2023:3,2%). Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tokom ovog perioda trebala predstavljati domaća tražnja. Naime, povećanje ukupne

ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivano povećanje industrijske proizvodnje i građevinskih radova praćena povećanjem broja zaposlenih i prihoda od izvoza trebalo bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka građana a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. Tako se u periodu 2021. – 2023. godina očekuje prosječna stopa rasta privatne potrošnje od oko 2% (2021: 1,7%, 2022: 1,9%, 2023:2,1%). S druge strane, imajući u vidu visok nivo javne potrošnje u okviru BDP-a u BiH i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u Bosni i Hercegovini tokom ovog perioda očekuje se postepena stabilizacija javnih finansija kroz smanjenje javnih rashoda i istovremeno povećanje javnih prihoda kako bi se ograničio rast javne potrošnje. Tako se u periodu 2021.-2023. očekuje tek blagi rast javne potrošnje od 0,6% na godišnjem nivou (2021: 0,5%, 2022: 0,7% i 2023: 0,5%). Ako se ima u vidu da bi tokom ovog perioda projicirana stopa ekonomskog rasta bila viša u odnosu na rast javne potrošnje, udio iste u BDP-u bi se djelimično smanjio krajem 2020. godine. U ovom vremenskom periodu očekuje se da bi mjerama fiskalne politike dio sredstava uštede po osnovu tekuće potrošnje trebao biti kanaliziran u svrhu jačanja investicione potrošnje u Bosni i Hercegovini. Samim tim, uz poboljšanje poslovnog ambijenta, investicije bi za razliku od prethodnih godina mogle imati značajan rast a samim tim i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a. U periodu 2021.-2023. godine u Bosni i Hercegovini se očekuje povećanje ukupnih investicija po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od oko 7,5% (2021: 7,5%, 2022: 7,6% i 2023: 7,5). U ovom vremenskom okviru pored povećanja privatnih investicija koje čine većinski dio ukupnih investicija (oko 80% ukupnih investicija) kao što je to i ranije navedeno očekuje se i značajnij doprinos javnih investicija. Smatra se da bi napredak u procesu evropskih integracija u kombinaciji sa unapređenjem poslovnog okruženja kroz reformske procese moglo povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investiciona ulaganja u BiH. S druge strane, obzirom na strukturu i poziciju bh. ekonomije smatra se da će javne investicije predstavljati važnu polugu za podsticanje ekonomskog rasta u srednjem roku. Projekti u okviru uzgradnje putne infrastrukture i energetske projekti, kao i raspoloživost sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija bi uz adekvatnu i pravovremenu implementaciju istih mogli rezultirati godišnjim povećanjem javnih investicija od preko 10%. Tako bi u srednjoročnom vremenskom okviru nivo javnih institucija u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini bio povećan na oko 3,5% BDP-a.

1.2 Industrijska proizvodnja i robna razmjena

Statistički podaci BHAS-a za 2019. godine ukazuju na to da je Bosna i Hercegovina nakon dugo godina, zabilježila izrazito nepovoljan rezultat kada je u pitanju kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2019. godinu Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 5,5% u odnosu na prethodnu godinu¹. Ovo smanjenje fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavlja najznačajniji pad proizvodnje još od vremena svjetske ekonomske krize. Ključne razloge za ovakva kretanja u okviru industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini predstavljaju usporavanje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kao i izazovi sa kojima se susreću domaće kompanije u pojedinim privrednim granama. Naime,

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2019. godine-prethodni podaci“, 28.01.2020.godine.

prema podacima EUROSTATA-a u 2019. godini došlo je do smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u zemljama EU28 od 0,8%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje su zabilježena u Njemačkoj 4,7%, Italiji 1,2% kao i zemljama regiona Crna Gora 7,6%, Turska 1,5% i Srbija 0,2%.² Pregled kretanja industrijske proizvodnje po sektorima u Bosni i Hercegovini se značajnije ne razlikuje od kretanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, pošto je pad proizvodnje zabilježen u okviru svih sektora. Tako je najviša stopa pada proizvodnje zabilježen u okviru sektora za proizvodnju električne energije i iznosila je 8,2% u odnosu na prethodnu godinu. Pas proizvodnje električne energije je posljedica podjednagog smanjenja proizvodnje kako u hidroelektranama, tako i u termoelektranama. Pored pada u proizvodnji električne energije, tokom 2019. godine registrirano je i smanjenje proizvodnje u okviru sektora rudarstvo od 3,7%, što je ponajviše posljedica smanjenja proizvodnje u rudnicima uglja i lignita od oko 7,3% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, u okviru izvozno orjentirane prerađivačke industrije tokom 2019. godine došlo je do smanjenja proizvodnje od 5% u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije uzrokovan je usporavanjem ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima, odnosno slabljenjem izvozne tražnje za proizvodima iz Bosne i Hercegovine. Detaljnijim uvidom u strukturu prerađivačke industrije vidljivo je da su tokom 2019. godine najznačajnija smanjenja proizvodnje zabilježena u okviru izvozno orjentiranih grana kao što su: naftni derivati i koks, proizvodnje tekstila i duhanske proizvodnje gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pored ovih industrijskih grana smanjenja proizvodnje su zabilježena i u okviru proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda, drvoprerade (osim namještaja), kože, te proizvodnje baznih metala od oko 10% respektivno u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, povećanje proizvodnje u okviru prehrambene industrije i građevinskog materijala od oko 4,7%, kao i drugih industrijskih grana nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije odnosno ukupne industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu.

Projekcije kretanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u 2020. godini trenutno je vrlo teško predvidjeti obzirom da je ista i tokom prethodne godine pokazala vidljive slabosti koje su se manifestovale padom fizičkog obima proizvodnje. Pored ovoga, neizvjesnost uzrokovana novonastalim okolnostima – pojavom epidemije virusa Covid-19 dodatno usložnjavaju izradu projekcije kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Tehnološka struktura proizvodne baze, kao i njena visoka ovisnost o kretanjima na tržištima glavnih trgovinskih partnera u prethodnom periodu pokazala je sve ranjivosti industrije a naročito prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. S toga će privredna kretanja u okviru glavnih trgovinskih partnera u 2020. godini u najvećoj mjeri odrediti kretanje fizičkog obima proizvodnje, broja zaposlenih i nivo investicionih ulaganja u okviru industrijskog sektora u Bosni i Hercegovini. Podatak BHAS-a o stagnaciji fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u periodu januar-februar 2020. godine od -0,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine nije dovoljno da bi se odredio dalji trend kretanja proizvodnje do kraja godine. Vrijedi između ostaloga istaći da je tokom ovog perioda zabilježen pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije od preko 3%.³ S druge strane, treba također imati u vidu da je ova stopa rasta djelimično i posljedica izraženog baznog efekta iz prošle godine kada je u Bosni i Hercegovini zabilježen pad fizičkog obima industrijske proizvodnje. Imajući u vidu navedena međunarodna kretanja i strukturalnu

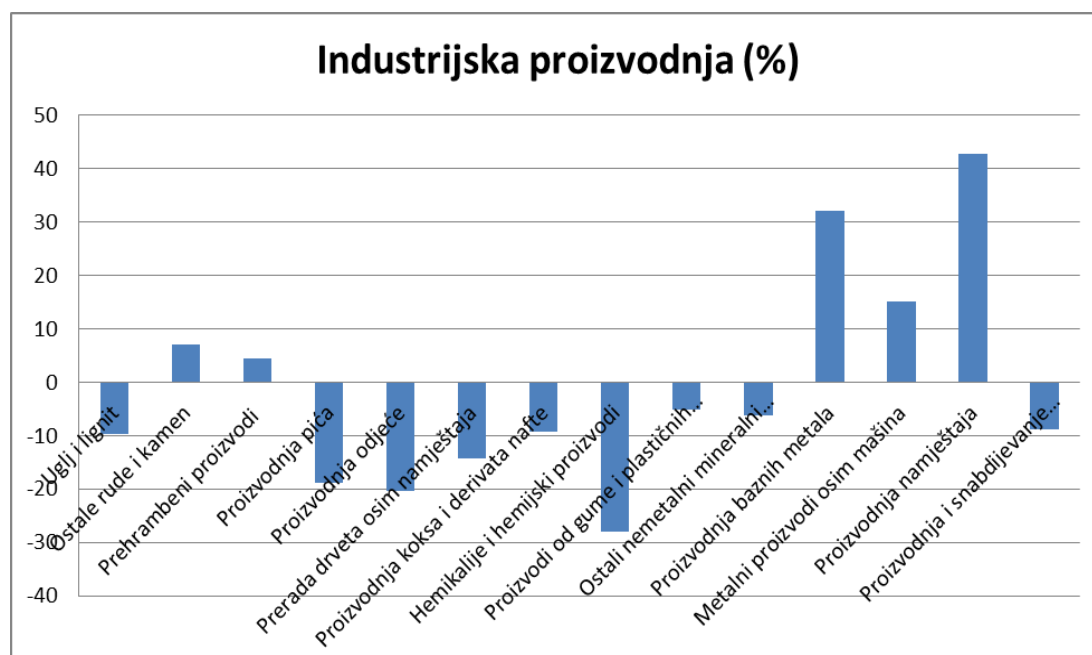
² EUROSTAT, Production in industry January-December 2019/January-December 2018 (seasonally & calendar adjusted data)

³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za februar 2020. Godine“, 30.03.2020. godine.

kompoziciju industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini na kraju 2020. godine se može očekivati pad fizičkog obima industrijske proizvodnje.

Kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u srednjem roku uglavnom će zavisiti od privrednih kretanja na tržištima glavnih trgovinskih partnera kao što je bio slučaj i u dosadašnjem periodu. Ukoliko posljedice novonastalih okolnosti (pandemija Covid-19) budu sanirane u što kraćem roku tokom ovog perioda u Bosni i Hercegovini se može očekivati osjetniji ekonomski napredak u okviru kojeg bi dešavanje u industrijskoj proizvodnji trebala imati centralnu ulogu. Pored povoljnih eksternih prilika u ovom srednjoročnom vremenskom okviru se očekuje i značajniji utjecaj internih dinamika u funkciji jačanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Naime, tokom ovog perioda očekuje se da bi reformske mjere na unaprijeđenju poslovnog ambijenta koje provode nadležne institucije u Bosni i Hercegovini trebale poručiti mjerljive rezultate. Poboljšanje poslovnog ambijenta trebalo bi rezultirati povećanjem investicionih ulaganja (domaćih i inostranih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentske pozicije bh. proizvođača kako bi na domaćem tako i na inostranim tržištima. Imajući u vidu sve navedene okolnosti tokom ovog perioda očekuje se da bi Bosna i Hercegovina u periodu 2021.-2023. godine trebala ostviriti nešti više stope rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje.

U **Tuzlanskom kantonu** u 2019. godini, došlo je do pada ukupnog obima industrijske proizvodnje u odnosu na 2018. godinu od 2,1%. Prema područjima, prerađivačka industrija ostvaruje rast od 1,3%, dok proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom bilježi pad od 10,2%, a vađenje ruda i kamena pad obima proizvodnje od 1,7%.

Industrijska proizvodnja 2019/18

U 2019. godini iz Tuzlanskog kantona ukupno je izvezeno proizvoda u vrijednosti od 1.791.793,00 KM što je u odnosu na izvoz 2018. godine ostvaren je rast 3,6%. U isto vrijeme je došlo do rasta uvoza od 10% te je uvezeno robe u vrijednosti od 2.142.316,00 KM. Pokrivenost uvoza izvozom je 83,64%, a vanjskotrgovinski deficit je 350.523.000,00 KM. U odnosu na isti period prošle godine, došlo je do rasta izvoza hrane i pića 20,5%, industrijskih materijala 8,3%, kapitalnih proizvoda 30,8%, dok je došlo do pada izvoza proizvoda za

široku potrošnju 0,7%, transportnih sredstava 11,8% i goriva i maziva 14,7%. Rast uvoza ostvaren je kod hrane i pića 21,7%, gpriva i maziva 3,4%, kapitalnih proizvoda 31,5%, transportnih sredstava 11,5%, proizvoda za široku potrošnju 11,9% i industrijskih materijala 2,1%. Najznačajniji vanjskotrgovinski partneru Tuzlanskog kantona su Njemačka, Slovenija, Italija, Hrvatska i Austrija.

1.3 Tržište rada

Iako u periodu pripreme projekcija nisu raspoloživi podaci za prvi kvartal 2020. godine, novonastala pandemija virusa COVID-19 zasigurno će imati veliki uticaj i na tržište rada. Preliminarni podaci o broju zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u januaru 2020. godine ukazuju na rast broja zaposlenih lica od 2,5% g/g, uz smanjenje broja registrovanih nezaposlenih lica od 6,3% g/g. Prosječna neto plata u januaru 2020. godine iznosila je 945 KM i veća je nominalno za 3,5% g/g. Međutim, od marta 2020. godine mogu se očekivati naznake uticaja pandemije na tržište rada. Trenutno raspoloživi podaci Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine pokazuje prve znake uticaja pandemije na tržište rada. Prema službenim evidencijama iz Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa, **broj zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine** prema prebivalištu zaposlenika na dan 31.03.2020. godine iznosio je 528.476 i isti je manji u odnosu na broj od 29.02.2020. godine za 3.474 zaposlenika. U istom obavještenju se takođe navodi da je broj zaposlenih lica već početkom aprila na dan 03.04.2020. godine ponovo smanjen i iznosio je 520.641 (što je -1,5% u odnosu na kraj marta 2020). Zasigurno da će prve znake krize osjetiti zaposleni u uslužnim djelatnostima. Zbog očekivanog smanjenja obima poslovne aktivnosti koji proizilazi iz krize izazavane COVID-19 u oblastima turizma (smanjenje broja posjeta i noćenja) a potom ugostiteljstva, hoteljerstva, zabave, rekreacije i kulture može se očekivati da broj zaposlenih lica u pomenitim djelatnostima bude niži u odnosu na prethodnu godinu. Pored ovih djelatnosti, u izradi projekcija za tržište rada značajan uticaj će imati kretanje obima investicija, trgovine i uopšte ekonomski rast. Zbog toga su u izradi projekcija uzeta u obzir prethodno opisana dešavanja u oblastima prerađivačke industrije i trgovine u 2020. godini koje zapošljavaju najveći broj lica u Bosni i Hercegovini (oko 39%). Sve naveden promjene bi se negativno odrazile na ukupan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini koji bi u 2020. godini mogao biti manji oko 1% g/g što bi uticalo na rast stope nezaposlenosti. Istovremeno, pomenuta ekonomska kretanja i lošija poslovna klima mogli bi nepovoljno uticati na zarade radnika u Bosni i Hercegovini, odnosno smanjiti godišnju stopu rasta neto plata u odnosu na prethodnu godinu oko 1% g/g. Međutim, projekcije na tržištu rada će zavisiti od navedenih rizika kao i planiranih/implementiranih mjera od strane entiteskih vlada i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u cilju minorizacije posljedica krize izazvane pandemijom COVID-19 kako na ekonomiju tako i na tržište rada.

Izrada srednjoročnog scenarija 2021-2023. godine u oblasti tržišta rada baziran je na očekivanom ekonomskom rastu i njegovim osnovnim komponentama u posmatranom periodu od strane DEP-a, odnosno na nivou potražnje, trgovine i investicija. Evropska centralna banka u svojim projekcijama (12. mart 2020) predviđa u 2021. Rast broja zaposlenih lica u eurozoni od 0,3% g/g odnosno 0,4% g/g u 2022. godini. U 2021. godini se očekuje jednaka stopa nezaposlenosti u eurozoni od 7,6% u odnosu na prethodnu godinu koja bi se u 2022. godini počela smanjivati. Prema projekcijama DEP-a u 2021. godini se očekuje pozitivan ekonomski rast od 2,8% g/g u Bosni i Hercegovini. Pored toga rast investicija i trgovine u Bosni i Hercegovini bi se trebao pozitivno odraziti na broj zaposlenih lica naročito u sektorima koji su i prethodnih godina zapošljavali najviše lica u Bosni i Hercegovini. Uz bolje poslovne prilike u oblasti industrije, trgovine ali i pojedinih uslužnih djelatnosti stvorili bi se realni uslovi za rast broja zaposlenih lica u posmatranim djelatnostima. Kao i

prethodnih godina, očekuje se da bi doprinosi rastu broja zaposlenih mogao biti skromniji u javnom sektoru u odnosu na ostala područja djelatnosti. Pored toga, broj zaposlenih lica u oblasti uslužnih djelatnosti koje su u 2020. godini bile pogođene krizom mogao bi ponovo početi da se uvećava. Generalno, uz bolju poslovnu klimu, kako u Bosni i Hercegovini tako i u okruženju i zemljama EU, očekuje se povećanje broja zaposlenih u periodu 2021.-2023. godine od 1,5-2,3% g/g uz istovremeno smanjenje broja nezaposlenih lica, ali i nastavak uvećanja neto plate od 2%-3% g/g. Međutim, pretpostavljeni rizici će bitno determinisati rast broja zaposlenih lica ali i neto plate u periodu na koji se odnose projekcije.

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, u januaru 2020. godine u **Tuzlanskom kantonu** je bilo zaposleno ukupno 101.653 osoba. Na evidenciji JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Tuzla na kraju decembra 2019. godine evidentirane su 73.965. nezaposlene osobe. Prosječna neto plata u Tuzlanskom kantonu u decembru je iznosila 854,00 KM što je ispod prosjeka Federacije BiH. U odnosu na kantonalni prosjek iz 2018. godine, neto plaća je veća za 7,2%. Najviše prosječna neto plata u Tuzlanskom kantonu su u sektoru proizvodnje i opskrbe el.energijom (1.684 KM), dok su najniže prosječne neto plate u ugostiteljstvu i hoteljerstvu (525 KM).

1.4 Rizici ostvarenja makroekonomskih projekcija

Rizici za ostvarivanje navedenih projekcija se mogu klasifikovati u dvije grupe, i to na vanjske i unutrašnje, pri čemu su vanjski rizici dosta izvjesniji i utjecajniji na kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Pored činjenice da su raspoloživi izvještaji međunarodnih institucija najavljivali slabljene ekonomske aktivnosti u eksternom okruženju, izbijanje globalne epidemije virusa Covid-19 se nametnulo kao ultimativni primarni rizik po realizaciju ovih projekcija iz osnovnog scenarija. Preduslov za materijalizaciju navedenih projekcija makroekonomskih pokazatelja predstavlja prevazilaženje novonastalih izazova u što kraćem roku. S druge strane, prijetnju realizaciji ovih projekcija predstavljaju i unutrašnji izazovi odnosno unutrašnji rizici u Bosni i Hercegovini. Unutrašnje rizike predstavljaju složen sistem donošenja odluka i spor tempo provođenja ekonomskih reformi u zemlji. Eventualna kašnjenja u procesu formiranja vlasti i provođenju reformi bi se mogla negativno odraziti na planiranu dinamiku izvršenja javnih investicija što bi se sigurno odrazilo i na ukupan ekonomski rast. Što se tiče rizika u srednjem roku za period 2021.-2023 godina, oni se odnose na migraciju stanovništva iz Bosne i Hercegovine posebno mladog, obrazovanog i kvalifikovanog kadra što bi moglo rezultirati smanjenjem produktivnosti i sporijim rastom BDP-a od projektovanog. Rizici kada je u pitanju industrijska proizvodnja identični su opštim rizicima, s tim da se njima još mogu pridodati rizici u vidu nepovoljnih hidrometeoroloških prilika pošto sektor za proizvodnju električne energije u dobroj mjeri zavisi od istih. U srednjem roku rizik za projektovano jačanje inustrijske proizvodnje mogla bi predstavljati eventualna usporenja u reformskim procesima koja imaju za cilj unaprijeđenje poslovnog okruženja u zemlji. Eventualna ekstenzija trenutnih dešavanja povodom COVID-19 i na drugu polovinu godine bi se mogla lose odraziti na ekonomiju Bosne i Hercegovine a potom i tržište rada. Uz niži ekonomski rast od pretpostavljenog (kao i investicija i trgovine) i broj zaposlenih lica bi mogao biti izrazito smanjen. Pored toga, smanjenje radne snage (migracije) i stepen implementacije planiranih strukturnih reformi u Bosni i Hercegovini mogao bi uticati na posmatrane indikatore tržišta rada odnosno na nivo kupovne moći i životnog standard. Sve navdene promjene ujedno predstavljaju osnovne rizike za projekciju na tržištu rada.

2 SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA

Fiskalna politika, usklađena je sa mjerama Reformske agende, u 2020. godini i narednom srednjoročnom periodu fokusirana je na podršci makroekonomskom rastu, u cilju povećanja fiskalnog prostora politikama koje promovišu dugoročni rast i suzbijaju sivu ekonomiju. Ključne aktivnosti prvenstveno podrazumijevaju djelovanje u pravcu stvaranja povoljnog i stabilnog poslovnog okruženja, atraktivnog za povećan priliv i domaćih i stranih investicija, kao glavnog generatora prognoziranog srednjoročnog makroekonomskog rasta. Provedbu planiranih aktivnosti i dalje prati nastavak reformi u cilju kreiranja stabilnog poreznog sistema i približavanja istog standardima Evropske unije.

Vlada Tuzlanskog kantona bit će usmjerena na oblikovanje fiskalne politike u cilju promovisanja konkurentnosti, povećanja efikasnosti javnog sektora te jačanja upravljanja javnim finansijama, kako na strani prihoda tako i na strani rashoda budžeta, uz poseban angažman vezan za aktivnosti usmjerene na promjenu propisa kojim je uređeno pitanje raspodjele indirektnih poreza i pitanje povrata vanjskog duga. Prioriteti u oblasti porezne politike i javnih prihoda u FBiH, a koji će imati utjecaj na Tuzlanski kanton, za period 2021–2023. godina bit će orijentisani na nastavku aktivnosti izrade prijedloga zakonskih rješenja kojima će se doprinijeti osiguranju i očuvanju ambijenta pogodnog privrednom rastu, sa stabilnim i predvidivim uslovima poslovanja, te poboljšanju naplate javnih prihoda, kao jednog od osnovnih agregata za planiranje razvojnih, socijalnih i ostalih društvenih potreba i obaveza. Također, kao i u proteklom periodu, nastavlja se kontinuirano provođenje aktivnosti na pojačanom inspekcijskom nadzoru s ciljem poticanja poštivanja propisa u cilju poboljšanja porezne discipline, suzbijanja sive ekonomije, te postizanja efikasnije naplate javnih prihoda.

Vlada Kantona je u toku 2015., 2016., 2017. i 2018. godine, donosila Zaključke u kojima je upućena inicijativa prema Vladi Federacije Bosne i Hercegovine i nadležnim federalnim ministarstvima za izmjenu Zakona o pripadnosti javnih prihoda („Službene novine FBiH” broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 57/15 (OUS) i 94/15), te će i u narednom periodu Vlada Kantona upućivati inicijativa prema Vladi Federacije BiH za izmjenu Zakona o pripadnosti javnih prihoda .

Realizacija prezentiranog plana aktivnosti zavisit će prije svega od političke stabilnosti i institucionalne spremnosti nosioca aktivnosti, kao i drugih nepredviđenih događaja koji bi eventualno usporili i/ili odgodili realizaciju istih.

3 POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA

U narednim tabelarnim pregledima daju se projekcije indirektnih i direktnih poreza za nivo Tuzlanskog kantona za period 2021-2023. godina dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo.

Vodeći se makroekonomskim pretpostavkama, značajnijim usporavanjem naplate prihoda zabilježnim već u drugoj polovini marta i aprilu tekuće godine, a uzimajući u obzir stabilizacijske mjere preduzete na teritoriji Federacije BiH, zbog krajnje nepredvidivosti toka i dužine trajanja same pandemije virusa COVID-19, te njenih krajnjih reprekusija na globalnu i domaću ekonomiju, projekcije prihoda su rađene sa krajnjom oprežnošću i bazirane na konzervativnom pristupu.

Projekcije za srednjoročni period 2021-2023. godina prate pretpostavku o postepenom oporavku ekonomije i pozitivnim kretanjim ključnih makorekonomskih parametara, ali je njihov nivo, zbog oslabljene baze u 2020. godini, znatno skromniji u odnosu na visok historijski trend bilježen kontinuirano u zadnjih nekoliko godina.

Svaki neplanirani događaj u 2020. godini, koji se u značajnoj mjeri može odraziti na pretpostavljene iznose javnih prihoda, eventualno će dovesti i do vanrednog revidiranja projekcija prihoda.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 i 94/15) je detaljno regulirana raspodjela prihoda od indirektnih poreza između Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i direkcije za ceste.

Izmjenama i dopunama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 43/08), prihodi s jedinstvenog računa koji pripadaju Federaciji za finansiranje funkcija kantona umanjani su s 51,48% na 49,7%, za finansiranje funkcije Federacije umanjani su s 36,2% na 34,93%, privremeno, na ime finansiranja naknada demobiliziranih nezaposlenim braniteljima 3,05% od ostvarenih prihoda, do roka važenja Zakona o pravim demobiliziranih branitelja i članova njihovih obitelji („Službene novine Federacije BiH“, broj: 61/06).

Pojedinačno sudjelovanje kantona u raspodjeli prihoda iz članka 6. ovog Zakona vrši se na osnovi formule koja se temelji na sljedećim omjerima: 57% na osnovi broja stanovnika u kantonu, 6% na osnovu površine kantona, 24% na osnovi broja učenika u osnovnom obrazovanju i 13% na osnovi broja učenika u srednjem obrazovanju.

Formula sadrži koeficijent, koji odražava posebne rashodovne potrebe Kantona Sarajevo. Taj koeficijent iznosi 2. Formula sadrži koeficijent koji odražava posebne rashodovne potrebe kantona s najmanjim prihodima po stanovniku po osnovi poreza na promet, kako slijedi: Bosansko-podrinjski kanton Goražde, koeficijent 1,5, koeficijent 1,8 Kanton 10, koeficijent 1,1 i Izmjenama i dopunama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 35/14) Posavski kanton, koeficijent 1,5.

Izmjenama Zakona („Službene novine Federacije BiH“ broj: 35/14) se osiguralo uključavanje Grada Sarajeva i općina Kantona Sarajevo u izravnu raspodjelu prihoda od indirektnih poreza s nivoa Federacije BiH. Izmjenama Zakona („Službene novine Federacije BiH“, broj: 94/15) finansiranje funkcija kantona umanjeno je na 51,23% umjesto prijašnjih 51,48% prihoda s Jedinstvenog računa, a za finansiranje funkcija Grada Sarajeva namijenjeno je 0,25% a za „posebne rashodone strane“ Kantona Sarajevo koeficijent je smanjen s 2 na 1,9658. Naime, prema prijašnjem Zakonu, kanton je dio prihoda održivao općinama i Gradu, što nije u skladu s Ustavom FBiH i ostalim zakonima o lokalnoj samoupravi.

Projekcije prihoda sa Jedinstvenog računa trezora za nivo Tuzlanskog kantona u narednom trogodišnjem periodu su slijedeće:

Tabela 2. – Projekcije prihoda sa Jedinstvenog računa za Tuzlanski kanton

Indirektni porezi (KM)	Projekcija 2021	Projekcija 2022	Projekcija 2023
Tuzlanski kanton ukupno (I + II + III)	278.460.896	294.564.984	298.306.770
I Kanton	219.190.506	231.968.208	234.852.266
II Općine TK ukupno	43.251.800	45.773.162	46.342.259
III Direkcija cesta TK	16.018.590	16.823.614	17.112.245

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinstvenog računa za 2021. godinu za nivo Tuzlanskog kantona očekuje se u iznosu od 278.460.896,00 KM, od čega za Kanton iznos od 219.190.506,00 KM, za općine iznos od 43.251.800,00 KM i Direkciju cesta TK iznos od 16.018.590,00 KM.

Usvajanjem Zakon o porezu na dobit 2016. godine, njihovo učešće se povećalo na 8,92% u 2017. godini, odnosno 9,05% u 2018. godini. Povećanje prihoda na ime poreza na dobit svakako je i posljedica oporezivanja prihoda nerezidenata, koji se ostvaruju na teritoriji Federacije BiH, te će se u narednom razdoblju vršiti kontinuirano obavještanje poreznih agenata o obavezi obračuna i obustave ovog prihoda. Sektor za poreznu politiku i javne prihode Fedralnog ministarstva finansija projicirao je drastičan pad prihoda od poreza na dobit od 67,5% u 2020. godini. **Porez na dobit preduzeća**, izuzev banaka i drugih finansijskih organizacija, predstavlja u cjelosti prihod Kantona, i u narednom trogodišnjem periodu projicira se u slijedećim iznosima:

Tabela 3. – Projekcije prihoda od poreza na dobit

Porez na dobit (KM)	Projekcija 2021	Projekcija 2022	Projekcija 2023
Tuzlanski kanton	20.176.052	20.801.510	21.467.158

Projekcije se temelje i na makroekonomskim pretpostavkama, preuzetim od Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) u aprilu 2020. godine.

Projekcije prihoda od poreza na dohodak, uključujući zaostale obaveze po osnovu poreza na plaće, za nivo kantona su slijedeće:

Porez na dohodak (KM)	Projekcija 2021	Projekcija 2022	Projekcija 2023
Ukupno	48.226.179	49.721.190	51.312.268
I Tuzlanski kanton	29.374.564	30.285.176	31.254.303
II Općine TK	18.851.615	19.436.014	20.057.965

Tabela 4. – Projekcije prihoda od poreza na dohodak

3.1 Projekcije prihoda za općine i vanbudžetske fondove

Ukupni projekcije prihodi vanbudžetskih fondova u FBiH, dati su u sljedećem tabelarnom prikazu, projekcije prihoda izražene su u mil.KM:

Tabela 5. - Projekcije prihoda vanbudžetskih fondova

Prihodi (KM mil)	Projekcije			
	2020	2021	2022	2023
Doprinosi za PIO/MIO	1.759	1.808	1.864	1.924
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	1.257	1.292	1.332	1.375
Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	143	147	152	157
UKUPNO:	3.159	3.247	3.348	3.456

Izvor: Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za period 2021.-2023.godina

Doprinosi za zdravstveno osiguranje i doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti, također su bilježili stabilan i značajan rast u prethodnom periodu. Pod utjecajem negativnih dešavanja, a

istovremeno uključujući pozitivne mjere Vlade Federacije BiH o finansiranju minimalnih doprinosa, ova kategorija prihoda bi u 2020. godini trebala biti manja u odnosu na izvršenje iz 2019. godine za 14%.

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinštenog računa za općine Tuzlanskog kantona očekuje se u slijedećim iznosima za period 2021-2023. godina:

Tabela 6. – Projekcije prihoda sa Jedinštenog računa za gradove/općine TK u KM

Grad Tuzla/općine TK	Projekcija 2021	Projekcija 2022	Projekcija 2023
Banovići	2.008.056	2.125.116	2.151.537
Čelić	1.033.916	1.094.189	1.107.793
Doboj Istok	1.007.349	1.066.072	1.079.327
Gračanica	4.485.470	4.746.951	4.805.969
Gradačac	3.900.986	4.128.394	4.179.723
Kalesija	3.318.717	3.512.181	3.555.848
Kladanj	1.273.023	1.347.234	1.363.984
Lukavac	4.146.735	4.388.469	4.443.031
Sapna	1.062.698	1.124.648	1.138.630
Srebrenik	4.027.182	4.261.946	4.314.935
Teočak	690.754	731.021	740.110
Tuzla	10.564.987	11.180.873	11.319.884
Živinice	5.731.926	6.066.069	6.141.488
UKUPNO:	43.251.800	45.773.162	46.342.259

Prihodi od poreza na dohodak na nivou općina za period 2021-2023. godina projiciraju se kako slijedi:

Tabela 7. – Projekcije poreza na dohodak za općine TK u KM

Grad Tuzla/općine TK	Projekcija 2021	Projekcija 2022	Projekcija 2023
Banovići	989.220,00	1.019.886,00	1.052.522,00
Gračanica	1.505.946,00	1.552.630,00	1.602.314,00
Gradačac	1.166.789,00	1.202.959,00	1.241.454,00
Kalesija	729.944,00	752.572,00	776.654,00
Kladanj	586.273,00	604.447,00	623.789,00
Čelić	276.272,00	284.836,00	293.951,00
Lukavac	1.915.548,00	1.974.930,00	2.038.128,00
Srebrenik	1.084.505,00	1.118.125,00	1.153.905,00
Tuzla	7.729.498,00	7.969.113,00	8.224.124,00
Živinice	1.877.081,00	1.935.271,00	1.997.200,00
Doboj istok	513.466,00	529.383,00	546.323,00
Sapna	234.424,00	241.691,00	249.425,00
Teočak	242.649,00	250.171,00	258.176,00
UKUPNO:	18.851.615,00	19.436.014,00	20.057.965,00

4 PRIHODI I PRIMICI BUDŽETA TUZLANSKOG KANTONA

Projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za Budžet Tuzlanskog kantona za period 2021-2023. godina zasnivaju se na projekcijama dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija Sarajevo iz mjeseca maja 2020. godine. Projekcije prihoda i primitaka u Budžetu Tuzlanskog kantona u periodu 2021-2023. godina ilustruje slijedeći pregled:

Tabela 8. – Prihodi, primici i finansiranje Budžeta Tuzlanskog kantona u KM

	Izvršenje 2019	Plan 2020.	Projekcija 2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023	Index (2021/2020)	Index (2022/2021)	Index (2023/2022)
UKUPNO PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (I+II)	378.904.508,59	425.683.579,00	332.807.683,00	345.862.667,00	349.922.215,00	78,18	103,92	101,17
I UKUPNO BUDŽETSKA SREDSTVA (A+B+C+D)	350.785.958,75	363.832.008,00	285.685.122,00	299.998.894,00	304.817.727,00	78,52	105,01	101,61
A. Poreski prihodi	332.809.677,43	276.191.661,00	269.117.122,00	283.430.894,00	287.949.727,00	97,44	105,32	101,59
1. Prihodi od indirektnih poreza	245.852.255,35	209.954.156,00	219.190.506,00	231.968.208,00	234.852.266,00	104,40	105,83	101,24
2. Porez na dobit preduzeća	45.800.351,75	29.509.699,00	20.176.052,00	20.801.510,00	21.467.158,00	68,37	103,10	103,20
3. Porez na dohodak (uključujući zaostale uplate poreza na plaće)	40.881.021,73	36.482.806,00	29.540.564,00	30.451.176,00	31.420.303,00	80,97	103,08	103,18
4. Domaći porezi na dobra i usluge	228.867,51	235.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	85,11	100,00	100,00
5. Prihodi po osnovu zaostalih obaveza i ostali porezi	47.181,09	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	100,00	100,00	100,00
B. Neporezni prihodi	17.146.095,59	16.087.000,00	16.133.000,00	16.133.000,00	16.133.000,00	100,29	100,00	100,00
1. Prihodi od poduzet.aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	368.578,96	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	100,00	100,00	100,00
2. Naknade i takse	12.202.123,57	11.575.000,00	11.689.000,00	11.689.000,00	11.689.000,00	100,98	100,00	100,00
3. Novčane kazne (neporezne prirode)	4.575.393,06	4.368.000,00	4.300.000,00	4.300.000,00	4.300.000,00	98,44	100,00	100,00
C. Tekući transferi (transferi i donacije)	0,00	69.740.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
D. Primici	830.185,73	1.813.347,00	435.000,00	435.000,00	735.000,00	23,99	100,00	168,97
II NAMJENSKA SREDSTVA, GRANTOVI, DONACIJE, PRIMICI I VLASTITI PRIHODI (D+E)	28.118.549,84	61.851.571,00	47.122.561,00	45.863.773,00	45.104.488,00	76,19	97,33	98,34
D. Namjenska sredstva, grantovi, donacije i primici po osnovu namjenskih sredstava	20.690.273,89	49.440.801,00	34.277.222,00	33.063.084,00	32.307.889,00	69,33	96,46	97,72
1. Prihodi po osnovu posebnih propisa	13.007.312,52	35.891.803,00	22.400.013,00	22.357.688,00	22.492.688,00	62,41	99,81	100,60
2. Tekući i kapitalni transferi	6.970.163,66	12.286.470,00	10.741.433,00	9.667.620,00	9.154.334,00	87,42	90,00	94,69
3. Donacije	231.585,59	781.316,00	654.564,00	556.564,00	540.564,00	83,78	85,03	97,13
4. Kapitalni primici	481.212,12	481.212,00	481.212,00	481.212,00	120.303,00	100,00	100,00	25,00
E. Prihodi po osnovu vlastite djelatnosti -vlastiti prihodi	7.428.275,95	12.410.770,00	12.845.339,00	12.800.689,00	12.796.599,00	103,50	99,65	99,97

Ukupni prihodi, primici i finansiranje predviđaju se u 2021. godini manji u iznosu od 92,88 miliona KM u odnosu na plan 2020. godine ili za 21,82% manje, dok u 2022. godini očekuje se rast od 13,1 milion KM ili 3,92% veći u odnosu na 2021.godinu, te u 2023. godini rast od 4,1 milion KM ili 1,17% veći u odnosu na 2022.godinu.

Ukupni prihodi u dijelu budžetskih sredstava predviđaju se u 2021. godini manji u iznosu od 78,1 milion KM u odnosu na 2020. godinu ili za 21,48% manji, dok u 2022. godini očekuje se rast od 14,31 milion KM ili 5,01% veći u odnosu na 2021. godinu, te u 2023. godini rast od 4,5 miliona KM ili 1,59% veći u odnosu na 2022. godinu.

Ukupni prihodi u dijelu namjenskih sredstava, grantova, donacija, primitaka i vlastitih prihoda predviđaju se u 2021. godini manji u iznosu od 14,7 miliona KM ili za 23,81% manji u odnosu na 2020 godinu, u 2022. godini manji u iznosu od 1,3 miliona KM ili za 2,67% manji u odnosu na 2021.godinu, te u 2023. godini manji u iznosu od 0,8 miliona KM ili za 1,66% manji u odnosu na 2022. godinu.

4.1 Prihodi i primici (budžetska sredstva)

Ukupni poreski prihodi u 2021. godini predviđaju se u iznosu od 269,1 miliona KM, što je za 7,1 miliona KM manje u odnosu na iste u Budžetu 2020. godine ili 2,56% manje. U 2022. godini ovi prihodi rastu za 5,32 % u odnosu na 2021. godinu, dok će u 2023. godini doći do povećanja istih za 1,59% u odnosu na 2022.godinu.

U strukturi poreskih prihoda prihodi od indirektnih poreza imaju najveći udio. Iskazano nominalno indirektni porezi u 2021. godini će biti veći za 9,2 miliona KM u odnosu na plan 2020. godine, a u 2022. godini za 12,8 miliona KM u odnosu na 2021. godinu. U 2023. godini će projicira se da će doći do rasta prihoda od indirektnih poreza u odnosu na 2022. godinu, za 2,88 miliona KM.

Porez na dobit preduzeća će imati tendenciju pada, i to 31,63% u 2021.godini odnosno za 9,3 miliona KM u odnosu na planirani porez na dobit u 2020.godini. U 2022. godini očekuje se rast poreza na dobit za 3,1% u odnosu na 2021. godinu ili 0,6 miliona KM, dok se u 2023.godini očekuje rast za 3,2% ili 0,6 miliona KM u odnosu na 2022. godinu.

Porez na dohodak, zajedno sa zaostalim uplatama poreza na plaću, se u 2021. godini procjenjuje sa smanjenjem od 6,9 miliona KM ili 19,03% u odnosu na planirani u 2020. godini, dok se u 2022. i 2023. godini projiciraju sa porastom od 3,08% i 3,18% u poređenju sa prethodnom godinom.

Neporezni prihodi se u srednjoročnom periodu 2021.-2023. godina planiraju u istim iznosima od 16.133.000,00 KM za svaku godinu, odnosno za 0,29% više u odnosu na plan 2020. godine odnosno više za 46.000,00 KM. U dijelu primljenih tekući transferi od ostalih nivoa vlasti u dijelu budžetskih sredstava u srednjoročnom periodu 2021.-2023 godina nema planiranih sredstava, dok je u 2020. godini planiran iznos od 69.740.000,00 KM od čega se 39.680.000,00 KM odnosi na tekući transfer od Federacije-podrška nižim nivoima vlasti iz sredstava MMF-a, a 30.060.000,00 KM na Primljeni tekući transfer od Federacije- Tekući transfer Federacije iz paketamakro finansijske pomoći EU.

Primici u Budžetu Tuzlanskog kantona u okviru budžetskih sredstava u 2021. godini planiraju se u iznosu od 435.000,00 KM što je za 1,4 miliona KM ili 76,01% manje u odnosu na plan 2020. godini. Do pada primitaka dolazi zbog dospijevanja posljednjih rata datih kredita javnim preduzećima na naplatu u 2020. godini. U 2022. godini plan iznosi 435.000,00 KM što je nivo plana 2021. godine, dok je u 2023. godini planiran iznos od 735.000,00 KM.

4.2 Namjenska sredstva, grantovi, donacije, vlastiti prihodi i primici po osnovu namjenskih sredstava

Prihodi po ovim osnovama za period 2021- 2023. godine su planirani na osnovu zahtjeva budžetskih korisnika dostavljenih za izradu Dokumenta okvirnog budžeta Tuzlanskog kantona za period 2021-2023. godina. Ukupan iznos namjenskih sredstava, grantova, donacija, primitaka i vlastitih prihoda u 2021. godini iznosi 47,1 miliona KM, od čega iznos namjenskih sredstava, grantova, donacija i primitaka po osnovu namjenskih sredstava iznosi 34,3 milion KM, a iznos od 12,9 miliona KM odnosi se na prihode po osnovu vlastite djelatnosti – vlastite prihode. U 2021. godini dolazi do značajnijeg pada prihoda po osnovu posebnih propisa, i isti se planiraju u iznosu od 22,4 miliona KM što je za 37,6% manje u odnosu na 2020. godinu. U 2022. i 2023. godini ovi prihodi su približni nivou 2021. godine. U dijelu vlastitih prihoda u 2021. godini planiran je iznos za 3,50% više u odnosu na plan 2020. godine odnosno za 434.569,00 KM, dok je u 2022. godini i 2023. godini planiran iznos približan na nivou 2021. godine. Obzirom da se u narednom periodu očekuju dalje aktivnosti na pripremi i izradi Budžeta Tuzlanskog kantona za 2021. godinu, navedni prihodi su svakako podložni izmjenama.

5 RIZICI PO PROJEKCIJE PRIHODA

Daljnje pogoršanje i produženje ekonomske krize praćeno još nesagledivim ekonomskim posljedicama izazvanih pandemijom u svijetu svakako da će se odraziti i na Bosnu i Hercegovinu. Obzirom na krajnju nepredvidivost trajanja pandemije, kako je već predhodno istaknuto, kao i jačine šokova na ekonomiju koje će isto ostaviti, ističemo izuzetno visok nivo rizika po ostvarenje projiciranih iznosa, dodatno uz uobičajne rizike koji prate realizaciju pretpostavljenih prihoda, prvenstveno krajnje ishode makroekonomskih pretpostavki. Srednjoročno, postoji rizik migracije stanovništva što bi uz ostalo moglo rezultirati smanjenjem produktivnosti rada i sporijim rastom BDP-a. Nepredviđene promjene poreznih politika koje se prvenstveno odnose na odsustvo stabilnih koeficijenata raspodjele indirektnih poreza, promjena nivoa zaduženosti od planiranog i nepredviđene promjene istih bitno mogu uticati na nepovoljnu realizaciju predviđenih projekcija. Glavni rizici za promjene u kretanju platnog bilansa Bosne i Hercegovine za povećanje odnosno smanjenje deficita tekućeg računa nalaze se u vanjskotrgovinskom defcitu, tj. u promjenama stopa izvoza i uvoza roba, kao i promjenama cijena na svjetskom tržištu. Povoljno poslovno okruženje i stopa zaposlenosti dijaspore Bosne i Hercegovine mogla bi dovesti do porasta stope tekućih transfera, a samim time i do povećanja raspoloživog dohotka. Kod finansiranja deficita tekućeg računa, najveći rizici se nalaze u smanjenju sredstava strane aktive Bosne i Hercegovine u inostranstvu, nedovoljnim prilivom direktnim stranim investicijama, otežanim pristupom trgovinskim kreditima kao i nemogućnost zaduživanja na međunarodnom finansijskom tržištu. Izvršenje raspoloživih prihoda po osnovu indirektnih poreza za budžetske korisnike u Federaciji BiH direktno će ovisiti i o visini otplate vanjskog duga, s obzirom da se ukupan iznos prihoda s Jedinog računa, koji pripada Federaciji BiH, u skladu s članom 21. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja („Službeni novine BiH“, broj 44/03) umanjuje za iznos sredstava potrebnih za servisiranje inozemnog duga Federacije BiH. Također, naplata prihoda od indirektnih poreza ovisit će i od kvalitetne koordinacije svih korisnika, institucija Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta, s jedne strane i svih korisnika prihoda od indirektnih poreza unutar Federacije BiH, s druge strane, a s naglaskom na nastavak prilagođavanja koeficijenata za raspodjelu ovih prihoda korisnicima.

6 PREDVIĐENE PROMJENE JAVNOG DUGA I STRATEGIJA UPRAVLJANJA JAVNIM DUGOM

Vanjski i unutrašnji dug Tuzlanskog kantona regulisan je Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 86/07, 24/09, 44/10) , Zakonom o budžetima u Federaciji BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19), Zakonom o trezoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16) i Zakonom o izvršavanju Budžeta Tuzlanskog kantona za tekuću godinu.

6.1 Obaveze kantona

Na osnovu podataka iz konsolidiranog godišnjeg obračuna kantona ukupne obaveze kantona na dan 31.12.2019. godine iznose 84.518.847,04 KM, i to:

Kratkoročne obaveze61.051.272,75 KM

Dugoročne obaveze23.467.574,29 KM

Stanje kratkoročnih obaveza na dan 31.12.2019. godine iznosi 61.051.272,75 KM i iste se odnose na :

- obaveze prema pravnim licima		6.739.401,36
- obaveze prema fizičkim licima		713.666,53
- obaveze za korištenje budžetske rezerve		18.050,68
- obaveze za tekuće transfere		5.090.467,90
- obaveze za kapitalne transfere		2.028.222,17
- ostale kratkoročne obaveze		244.053,71
- kratkoročni krediti i zajmovi		25.833.435,27
- obaveze prema radnicima (plate i naknade zaposlenima)		20.383.975,13

Kratkoročne obaveze se najvećim dijelom odnose na obaveze prema dobavljačima (pravnim i fizičkim licima) za isporučene robe i usluge, obaveze prema dobavljačima iz vlastitih prihoda, obaveze prema udruženjima i neprofitnim organizacijama, obaveze za oblike socijalne zaštite obaveze prema nižim nivoima za tekuće i kapitalne grantove, obaveze za kredite(neplaćeni anuiteti prema Federalnom ministarstvu finansija po osnovu III i IV Stand by aranžmana i anuitet iz mjeseca decembra za Projekat izgradnje kanalizacije i vodosnabdijevanja Općine Čelić) i obaveze za plaće i ostale obaveze prema zaposlenim za mjesec decembar 2019. godine (topli obrok, prevoz, otpremnine i pomoći).

Kratkoročne obaveze sa 31.12.2019. godine su manje u odnosu na stanje istih sa 31.12.2018. godine za iznos od 2.894.128,16 KM.

Dugoročne obaveze iskazane u bilansu stanja na dan 31.12.2019. godine iznose 23.467.574,29 KM i odnose se na:

- nedospjele obaveze od inostranog zaduživanja za glavni dug u iznosu od 21.869.063,46 KM i nedospjele obaveze od domaćeg zaduživanja za glavni dug u iznosu od 1.593.555,03 KM:

Razvojna banka FBiH-OŠ „Stupari” i OŠ “Kladanj” Tarevo	31.829,65
Razvojna banka FBiH-Gimnazija „Ismet Mujezinović” Tuzla	678,60
Federalno ministarstvo finansija-UKC Rekonstrukcija „Plave bolnice” Tuzla	18.710.136,21
Federalno ministarstvo finansija-WB-IDA Projekat urbane infrastrukture i pružanja usluga	1.391.937,37
Federalno ministarstvo finansija- Projekat izgradnje kanalizacije i vodosnabdijevanja Općine Čelić	1.734.481,63
NOVA banka a.d.Banja Luka	1.593.555,03

U okviru dugoročnih obaveza evidentirane su i ostale dugoročne obaveze u iznosu od 4.955,80 KM, a koje se odnose na obaveze budžetskih korisnika iz nadležnosti Ministarstva obrazovanja i nauke.

6.2 Projekcije duga TK nastalog po osnovu zaduživanja za 2021. – 2023. godinu

U periodu 2021-2023. godine obaveze za otplate po kreditima i izdaci za inostrane kamate i kamate na domaće pozajmljivanje, prema postojećim otplatnim planovima sa kojima Ministarstvo finansija raspolaže, procjenjuju se u ukupnim iznosima kako slijedi:

Tabela 9. – Obaveze po kreditima

Opis	Plan 2020.	Projekcija 2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.
I Ukupno budžetska sredstva (1 do 7):	1.687.351,00	2.330.488,00	4.967.888,00	6.141.351,00
1.Razvojna banka FBiH-OŠ „Stupari” i OŠ “Kladanj” Tarevo	19.576,00	19.021,00	0,00	0,00
2.Federalno ministarstvo finansija- Aneks 2- reprogram UKC Rekonstrukcija „Plave bolnice” Tuzla od 07.05.2020. godine	0,00	582.094,00	2.641.432,00	3.815.401,00
3.Federalno ministarstvo finansija-WB-IDA Projekat urbane infrastrukture i pružanja usluga - dio koji se odnosi na Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša	27.719,00	27.196,00	26.690,00	26.184,00
4.Federalno ministarstvo finansija- reprogram obaveza po osnovu III Stand by aranžmana sa MMF-om od 07.05.2020. godine	0,00	1.100.314,00	1.500.471,00	1.500.471,00
5.Federalno ministarstvo finansija- reprogram obaveza po osnovu IV Stand by aranžmana sa MMF-om od 07.05.2020. godine	0,00	582.863,00	799.295,00	799.295,00
6.Procjenjena kamata po osnovu mogućeg prekoračenja na transakcijskom računu u okviru JRT budžeta TK)	19.000,00	19.000,00	0,00	0,00
7.NOVA banka a.d.Banja Luka	1.621.056,00	0,00	0,00	0,00
II Ukupno namjenska sredstva	763.000,00	638.351,00	626.254,00	614.158,00
1.Federalno ministarstvo finansija-WB-IDA Projekat urbane infrastrukture i pružanja usluga – dio koji se odnosi na Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (finansira se iz sredstava vodnih naknada)	397.085,00	294.292,00	288.817,00	283.343,00
2. Federalno ministarstvo finansija-Troškvi upravljanja kreditom-Projekat izgradnje kanalizacije i vodosnabdijevanja općine Čelić (finansira se sa potrošačkih mjesta 11010018,14010003, 18010001)	365.915,00	344.059,00	337.437,00	330.815,00
UKUPNO (I + II):	2.450.351,00	2.968.839,00	5.594.142,00	6.755.509,00

Skupština Tuzlanskog kantona je donijela Odluku o davanju saglasnosti za zaključivanje Ugovora o reprogramu obaveza po osnovu III Stand by aranžmana sa MMF-om. Navedenim Ugovorom od 07.05.2020.godine, utvrđuje se obaveze i uslovi pod kojima će se izvršiti Reprogram obaveza Kantona po osnovu III Stand by aranžmana sa MMF-om. Zajmodavac (Federacija Bosne i Hercegovine) će izvršiti Reprogram obaveza kredita MMF-a po III SBA u ukupnom iznosu dugujuće glavnice od 12.754.000,00 KM, a Zajmoprimac (Tuzlanski kanton) se obavezao platiti ugovorenu kamatu, naknadu i troškove, te vratiti cjelokupan iznos Kredita, pod uslovima, u vrijeme i na način kako je utvrđeno ovim Ugovorom. Takođe Skupština Tuzlanskog kantona je donijela Odluku o davanju saglasnosti za zaključivanje Ugovora o reprogramu obaveza po osnovu IV Stand by aranžmana sa MMF-om. Navedenim Ugovorom od 07.05.2020.godine, utvrđuje se obaveze i uslovi pod kojima će se izvršiti Reprogram obaveza Kantona po osnovu IV Stand by aranžmana sa MMF-om. Zajmodavac (Federacija Bosne i Hercegovine) će izvršiti Reprogram obaveza kredita MMF-a po IV SBA u ukupnom iznosu dugujuće glavnice od 6.794.000,00 KM, a Zajmoprimac (Tuzlanski kanton) se obavezao platiti ugovorenu kamatu, naknadu i troškove, te vratiti cjelokupan iznos Kredita, pod uslovima, u vrijeme i na način kako je utvrđeno ovim Ugovorom.

Stanje i projekcije duga Tuzlanskog kantona su od izuzetne važnosti za kreiranje fiskalnih i razvojnih politika. Da bi se održala stabilnost fiskalnog sistema i obezbijedio osnov za razvojne inicijative, zaduživanje treba biti na realnim i održivim osnovama.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2021.- 2023. godina u skladu su sa Zakonom o budžetima u FBiH i predstavljaju osnovu za izradu Budžeta Tuzlanskog kantona. Cilj dokumenta je da predloži smjernice ekonomske i fiskalne politike, te definiše okvir prihoda i gornju granicu rashoda za period 2021.-2023. godina.

Ove Smjernice ekonomske i fiskalne politike obavezujuće su kod izrade budžeta općina i finansijskih planova vanbudžetskih fondova za 2021. godinu, kao i kod projekcija za 2022. i 2023. godinu.

7 STRATEŠKI CILJEVI VLADE TUZLANSKOG KANTONA

Imajući u vidu činjenicu da se nalazimo u posljednjoj godini realizacije Strategije razvoja 2016. – 2020. godina, Vlada Tuzlanskog kantona je pokrenula aktivnosti na izradi Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021.-2027. godina, čiji će nositelj biti Ministarstvo privrede. Navedeni dokument treba da sadrži strateška i dugoročna opredjeljenja Tuzlanskog kantona, čiji je cilj unaprijeđena i razvijena privreda Tuzlanskog kantona koja će se bazirati na ključnim potencijalima rasta koji se ogledaju u bogastvu prirodnih resursa, konkurentnoj radnoj snazi i tradiciji industrijske proizvodnje, te kvalitetnijoj saobraćajnoj povezanosti sa razvijenim tržištima. Pored navedene Strategije, u toku su aktivnosti na izradi Strategije prema mladima 2020. – 2024. godina, čiji je nositelj Ministarstvo za kulturu, sport i mlade, a koja za cilj ima stvaranje i provođenje politika prema mladima na svim nivoima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, kroz višestruki pristup i uzimajući u obzir potrebe, zahtjeve i interese mladih, uspostavljanje kriterijuma u skladu s evropskim principima u radu javnih uprava kod provođenja politika prema mladima, utvrđivanje i definiranje mjera i preporuka u vezi sa radom s mladima i omladinskim aktivnostima, jačanje učešća i uključenja mladih i njihovog informiranja na svim nivoima odlučivanja u Federaciji kroz uređene mehanizme sudjelovanja, jačanje volonterizma među mladima te njihovog dobrovoljnog angažmana u aktivnostima u vezi sa pitanjima mladih, provođenje principa nediskriminacije, solidarnosti i etičnosti u svim aktivnostima koje se tiču pitanja mladih i jačanje ljudskih, tehničkih i administrativnih kapaciteta omladinskih društva.

Budžetski korisnici u narednom razdoblju trebaju poduzimati reformske mjere kojima se pridonosi ostvarenju glavnih ciljeva utvrđenih predloženim dokumentom, a naročito:

1. javne finansije - vezano za stabilnost i dugoročnu održivost javnih finansija, zdravstvenog sistema, fiskalni okvir, poreze, neprijavljeni rad, te rashode;
2. finansijski sektor – vezano za finansijski sektor, tržište nekretnina, te pristup finansiranju za mala i srednja preduzeća;
3. tržište rada, obrazovanja i socijalnu politike - vezano za zaposlenost, porezno rasterećenje na rad, rješavanje nezaposlenosti mladih, aktivne politike tržišta rada, zakonodavni okvir, sistem određivanja plaća i kretanje plaća, usklađenost obrazovnog sistema s tržištem rada, naknade za nezaposlene, socijalne naknade te borbu protiv siromaštva;
4. promicanje rasta i konkurentnosti – vezano za tržište usluga, industrijsku politiku, digitalnu agendu, energetske mreže, mrežnu infrastrukturu- saobraćaj, istraživanje i razvoj, inovacije, obnovljive izvore energije i učinkovitost resursa i
5. modernizacija javne uprave- vezano za kvalitet uprave.

Obzirom na epidemiju virusa COVID-19, čije negativne reperkusije nisu zaobišle niti jednu ekonomiju svijeta, dodatno usporavanje ili oporavak tokova u Bosni i Hercegovini velikim djelom će biti uvjetovani dešavanjima i odlukama na globalnom nivou, posebno kada je riječ o zemljama najvećim ekonomskim partnerima Bosne i Hercegovine. Također, na domaćem prostoru, prateći buduća dešavanja, moguće je i etapno donošenje novih mjera unutar politike, shodno razvoju situacije, koje mogu dovesti do drugačijih ishoda od trenutno postavljenih.

Neophodno je nastaviti mjere štednje i smanjenje potrošnje iz kantonalnog budžeta planirati za razdoblje 2021-2023. godine na većini glavnih kategorija rashoda. Mjerama Vlade Tuzlanskog kantona i većom disciplinom budžetskih korisnika potrebno je djelovati na dodatno smanjenje budžetskih rashoda. Potrebno je zahtjevati kontrolu efikasnosti na smanjenju akumuliranog deficita ostvarenog u ranijem periodu, te stalni angažman kako se akumulirana dugovanja ne bi povećavala.

Uz unapređenje procesa planiranja, potrebno je znatno pojačavati i funkciju nadzora nad rashodima, odnosno vršiti kontrolu troškova i njihovo smanjivanje.

Prije svega se to odnosi na nova pravila o fiskalnoj odgovornosti. Takođe, se osnažuje funkcija budžetske inspekcije u smislu sankcionisanja nepostupanja po njihovim zapisnicima.

Vlada Tuzlanskog kantona bit će usmjerena na oblikovanje fiskalne politike u cilju promovisanja konkurentnosti, povećanja efikasnosti javnog sektora te jačanja upravljanja javnim finansijama, kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani budžeta, uz kontinuirane aktivnosti usmjerene na promjenu propisa kojim je uređeno pitanje raspodjele indirektnih poreza i pitanje povrata vanjskog duga.

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-11-11224/20
Tuzla, 02.06.2020. godine

PREMIJER KANTONA
[Signature]
Prof. dr. Denijal Tulumović